

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתנו

ערב שבת-קודש
פרשת ויחי
י' בטבת ה'תשע"א

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י' בטבת ה'תשע"א – י"ז בטבת ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י' בטבת	הלי כלים פרק כד-כו.	הלי מחוסרי כפרה פרק ה.	מ"ע צו.
ש"ק	י"א בטבת	פרק כז-כח. הלי מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי תמורה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קט.
א'	י"ב בטבת	פרק ב-ד.	פרק ב.	מ"ע קט.
ב'	י"ג בטבת	פרק ה-ז.	פרק ג.	מ"ע קט.
ג'	י"ד בטבת	פרק ח-י.	פרק ד.	מ"ע קט.
ד'	ט"ו בטבת	פרק יא. הט לבי וגוי. ספר נזיקין והוא ספר אחד עשר.. הלי נזקי ממון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	לב טהור וגוי. ספר טהרה והוא ספר עשירי.. הלי טומאת מת... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קט. רלו.
ה'	ט"ז בטבת	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע רמ.
ו'	י"ז בטבת	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע רח.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	
5.05	4.38.3	12.07	11.37	9.04	6.43	5.40	5.17	4.29	ו', י' בטבת
5.05	4.38.7	12.07	11.37	9.05	6.43	5.40	5.18	4.30	ש"ק, י"א בטבת
5.06	4.39.1	12.08	11.38	9.05	6.44	5.41	5.19	4.30	א', י"ב בטבת
5.06	4.39.6	12.08	11.38	9.06	6.45	5.42	5.19	4.31	ב', י"ג בטבת
5.07	4.40.0	12.09	11.39	9.06	6.45	5.42	5.20	4.31	ג', י"ד בטבת
5.07	4.40.5	12.09	11.39	9.07	6.46	5.43	5.20	4.32	ד', ט"ו בטבת
5.08	4.41.1	12.10	11.40	9.07	6.46	5.43	5.21	4.32	ה', ט"ז בטבת
5.08	4.41.6	12.10	11.40	9.08	6.47	5.44	5.21	4.33	ו', י"ז בטבת

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסוד הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
5:21	4:21	5:17	4:05	5:19	4:16	5:18	4:02	5:21	4:21
5:25	4:24	5:20	4:09	5:23	4:19	5:22	4:06	5:25	4:24

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

"חומת אש" - תנאי ל"פרזות" גם בגשמיות

כאשר יהודי מעמיד עצמו בתוך ה"חומת אש" של השולחן-ערוך, הוא זוכה ל"פרזות" - העדר הגבלה בענייניו הגשמיים! • על מנהלי מוסדות החינוך לנהוג בכל ילד כאילו היה ילדם הפרטי • בדרך זו הקב"ה משלם הן את הוצאות המוסדות והן את הוצאות החינוך של כל אחד בעבור ילדיו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. ועל דרך שמצינו לעתיד לבוא שני עניינים הפכיים:

כתיב² "פרזות תשב ירושלים", היינו, שהסדר שצריך להיות ב"ירושלים", יראה שלם³, הוא באופן ד"פרזות", עיר ללא הגבלה של חומה. וביחד עם זה, כתיב⁴ "ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב". ולכאורה, כיון ש"אני אהיה לה . . חומת אש סביב", היינו, שסביב ירושלים תהיה חומה המגבילה - אם כן, כיצד יתקיים "פרזות תשב ירושלים", ללא הגבלה, בה בשעה שיש מסביב חומה?!

עניין זה נתבאר בארוכה בדרושי חסידות⁵, ונקודת העניין בקיצור - בהקדם דיוק נוסף בפסוק "ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב":

בכל הנבואות מצינו הלשון "נאום ה'" וכיוצא בזה בתחילת העניין או בסיומו וחותרו. ובנדרון דידן, שתוכן הנבואה הוא "אני אהיה לה חומת אש" - הרי

א. בהמשך למדובר לעיל אודות "ופרצת", הנה כאשר מדברים על זה עם בעלי-עסקים, שואלים הם, שלכאורה הרי זו סתירה מיניה וביה:

מחד גיסא - הרי הוא סוחר שצריך לעסוק במסחר על-פי תורה, תוך כדי זהירות מכמה וכמה עניינים, וביחד עם זה, דורשים ממנו שכאשר מדובר אודות ישיבה על טהרת הקודש לנערים או בית לימוד על טהרת הקודש לנערות - ישכח על כל החשבונות, ולא ישאל מה מצבו הכספי ב"מזומן", ומה עם ההבטחות שקיבל על עצמו וכו', אלא יתנהג באופן של "ופרצת"?!¹

על כך אומרים לו: הן אמת שההנהגה ד"נחלה בלי מצרים" תהיה רק לעתיד לבוא, אבל, עניין "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" - שמבחינ ("ער קלייבט זיך פאָנאַנדער") בין "ימה" ל"קדמה" ובין "צפונה" ל"נגבה", אלא שבזה גופא הנהגתו היא באופן ד"ופרצת" - יכולים לדרוש גם בזמן הזה.

(2) זכר' ב, ח.

(3) ראה תור"ה הר - תענית טז, א (מב"ר פני"ו, יר"ד).

(4) שם, ט.

(5) ראה סה"מ תרע"ח ע' מו ואילך. תרצ"ט ס"ע 72 ואילך.

(1) ויצא כח, יד.

- שזהו ה"מקדש מעט"⁹, ואמרו רז"ל¹⁰ "אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן", "אל תגעו במשיחי¹¹ אלו תינוקות של בית רבן", שהם ה"משיחי" שבכל דור, והם פועלים ביאת המשיח בכל דור ודור -

שכאשר הנהגת המוסדות היא על-פי ה"חומת אש" ד"נאום ה'" שהיא התורה, שכאשר מגיע ילד יהודי אסור לעזבו לנפשו, כיון שזהו עניין של פיקוח-נפש, שהרי מצד האוויר שבחוץ עלול הוא ליפול במקום בלתי-רצוי. אלא צריך להכניסו למוסד

התיבות "נאום ה'" הוצרכו להיות בתחילת הפסוק או בסוף הפסוק, ולמה נאמרו באמצע הפסוק: "ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב"?

והביאור בזה - "שנאום הוי' בעצמו הוא יהיה חומת אש סביב"⁶:

"נאום הוי'" - קאי על התורה, שהיא דבר אלקים, והיינו, תורה שבכתב, שבה נאמר "וידבר ה'" "ויאמר ה'", וכן תורה שבעל-פה, כולל גם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, שהכול נאמר למשה מסיני⁷ מפי ה'. ו"נאום ה'" - התורה - הוא יהיה "חומת אש סביב".

כשם שלא תניח לילד שלך שיעזבוהו לנפשו ויתגלגל ויחפש מקום שיקבלוהו, אלא תכניסנו מיד למוסד חינוך על טהרת הקודש, כך עליך להתנהג עם בנו ובתו של "רעך"

חינוך על טהרת הקודש, וכציווי התורה: "ואהבת לרעך כמוך"¹², היינו, כשם שלא תניח לילד שלך שיעזבוהו לנפשו ויתגלגל ויחפש מקום שיקבלוהו, אלא תכניסנו מיד למוסד חינוך על טהרת הקודש, כך עליך להתנהג עם בנו ובתו של "רעך", "כמוך",

הנה על-ידי הנהגה זו נעשה "פרזות תשב" - שמתבטלים כל ההגבלות, כי, כשם שהקב"ה נותן לו עבור הוצאת חינוך בניו ובנותיו לתלמוד תורה, כך נותן לו הקב"ה שיוכל לקיים את הציווי "ואהבת לרעך כמוך" בנוגע לחינוך כל בני ובנות ישראל שבסביבתו, שיתחנכו כרצון ה'.

ד. והנקודה הפנימית - "צום פוינט": כל הבעלי-בתיים ששייכים לקו העבודה דזבולון - הנה בזמן הזה עיקר תפקידם הוא להשתדל להרבות מוסדות חינוך על טהרת הקודש, כל אחד ואחד בסביבתו ובמדינתו, ובמקום שאין אנשים - הרי בודאי הוא השליח של ההשגחה העליונה לייסד שם ישיבה כשרה ובית לימוד כשר עבור

ומוכן, שכאשר "נאום ה'", התורה, נעשה "חומת אש סביב" - אזי נעשה בגשמיות "פרזות תשב ירושלים", שירושלים תתפשט בכל ארץ-ישראל, וארץ-ישראל תתפשט בכל הארצות⁸.

ג. ועל דרך זה בכל עניני תורה ומצוות: כאשר יהודי מודד ומגביל את עצמו בהנהגה על-פי השולחן ערוך, היינו, שאינו בעל הבית על עצמו לעשות כרצונו, אלא בכל דבר הוא מדוד ומוגבל ב"חומת אש סביב", שזהו "נאום ה'", דבר ה' שנאמר בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה - אזי פועל בכל ענייניו הגשמיים שיהיו באופן ד"פרזות תשב ירושלים", היינו, ששלימות היראה פועלת אצלו מצב של "פרזות", העדר ההגבלה, בענייניו הגשמיים.

ועל דרך זה בנוגע לכל מוסדות החינוך על טהרת הקודש,

9 יחזקאל יא, טז. וראה מגילה כט, א.
10 שבת קיט, ב.
11 דה"א טז, כב.
12 קרושים יט, יח.

6 אוה"ת בשלח ע' תרפא.
7 ראה לקו"ש ח"ט ע' 252. וש"נ.
8 ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג.

יבוא ויגאלנו ויביאנו ל"נחלה בלי מצרים" במרחב העצמי.

(ואמר כ"ק אדמו"ר:)

עד שילחינו ניגון על "ופרצת" - יכריזו "ופרצת", ללא ניגון.

(ואחר כך אמר:)

נמצאים כאן יהודים שבאים מ"ימה וקדמה וצפונה ונגבה",

"ימה" (מערב) מס. פרנציסקו ולוס אנג'לס; "וקדמה" (מזרח) - מאיטליא ומארץ-ישראל; "צפונה" - מקנדה; "ונגבה" - מדרום אמריקא,

ימשיכו כולם את הענין ד"ופרצת" בכל קצווי תבל, להיפטר מכל המדידות וההגבלות.

(מהתוועדות כ"ף מנחם אב, ה'תשח"י:

תורת מנחם כרך כג עמ' 246-249)

בנות-ישראל.

ואז מבטיח לו הקב"ה "לוו עלי . . ואני פורע" - הן בנוגע להוצאות עבור חינוך בניו ובנותיו הוא, והן בנוגע להוצאות שהוציא עבור המוסד חינוך על טהרת הקודש, מצד הציווי "ואהבת לרעך כמוך", בנוגע לחינוך בניו ובנותיו של "רעך".

אלא מאי, השאלה היא: מניין ייקח הקב"ה לפרוע חוב גדול כל כך? - ייתן השם יתברך לכל בני-ישראל שלא יהיו דאגות אחרות מלבד לדאוג להקב"ה להשיג עבורו כמה דולרים שיוכל לפרוע את חובותיו!...

וכאשר כל אחד בסביבתו ובמדינתו יעסוק באופן ד"ופרצת" הן בנוגע למספר המוסדות, הן בנוגע לכמות התלמידים והתלמידות, והן בנוגע לאיכות הלימודים - אזי מבטיח הקב"ה שמעניין "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" יבואו לקיום היעוד¹³ "יעלה הפורץ לפנינו", דא מלכא משיחא,

יד ופרש"י שם.

(13) ע"פ מיכה ב, יג. וראה אגדת בראשית ספס"ג. ב"ר פפ"ה,

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

התחלת הצמיחה והגאולה

רחמנות על יהודים המתייסרים בגלות

...העיקר הוא, שמהעניין ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" באים תיכף ומיד ממש לשלימות עניין "ויחי" - בארץ-ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה.

שהרי כבר מזמן נשלמו "שבע עשרה שנה" בארץ מצרים (גלות), ולא עוד, אלא שמ"שבע עשרה שנה" נעשה שבע-עשרה מאות שנה... ולאחרי כן היתוספו עוד מאתיים שנה, ובמילא, צועקים בני-ישראל "עד מתי"... "וויפל איז א שיעור מאטערן אידן אין גלות"?! (=כמה המידה להתייש יהודים בגלות)... הקב"ה חפץ בהנאה ונחת רוח כו' - "געזונטער-הייד" (=מתוך בריאות)... שיביא את משיח צדקנו, ואז תהיה לו נחת רוח בתכלית השלימות, תענוג בורא ביחד עם תענוג נברא!...

...ולחוסף, שגודל הרחמנות על בני-ישראל שנמצאים בגלות הוא שלא בערך לגבי גודל הרחמנות שאנו מבינים ומשיגים, ולכן מבקשים מהקב"ה "ברחמיך הרבים רחם עלינו" - לפי שהרחמנות האמיתית, אין בכוחנו להשיג, כי אם "ברחמיך הרבים" דווקא, בחינת הרחמנות שלמעלה מסדר ההשתלשלות... ומכיוון שכן, הרי בוודאי ובוודאי שמשח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא, "משיח נאו", "ארו עם ענני שמיא", ולאמיתו של דבר - לא זקוקים בני-ישראל ל"ענני שמיא", שהרי בני-ישראל הם בדרגה נעלית יותר מ"ענני שמיא", כך ש"ענני שמיא" הם אלו שזקוקים לבני-ישראל!...

(משיחת שבת-קודש פרשת ויגש, ט' בטבת ה'תשמ"ו; התוועדויות ה'תשמ"ו, כרך ב, עמ' 280-279 - בלתי מוגה)

נצחיותו של יעקב

...החזיון על כל זמן משך הגלות עד לגאולה האמיתית והשלימה נעשה על-ידי זה ש"זרעו בחיים" - כיון שנצחיות יעקב מודגשת ומתגלה ב"זרעו", ההמשך והקיום דזרעו זרעו עד סוף כל הדורות בהנהגתם בחיים בחיי יום-יום בדרכיו של יעקב, ועל-ידי זה מתגלה בפועל נצחיות הגאולה העתידה ומקדש העתיד שכנגד יעקב.

ועניין זה מודגש בהמשך הפרשה - "וישתחו ישראל על ראש המטה", "על שהיתה מטתו שלימה", וברכתו לכל י"ב השבטים ("ויברך אותם כולם במשמע") - שבשלימות כל י"ב השבטים (שכוללים כל בני-ישראל) נמשכת ומתגלה נצחיות חיי יעקב ("ויחי יעקב") עד סוף כל הדורות, שבכוח זה יוצאים ועולים מן הגלות אל הגאולה הנצחית.

ויש לומר, שב"זרעו בחיים" מרומז שהגלות הוא עניין של זריעה שכוללת ומהווה התחלת צמיחת הגאולה, וזהו תוכן החזיון על כל זמן משך הגלות, כיון שידועים שהצמיחה והגאולה נעשית על-ידי הזריעה ד"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות".

ועל-פי זה מובן הקשר ושייכות פרשת ויחי לעשרה בטבת - כי, בעשרה בטבת מודגש שהתחלת החורבן והגלות במצור על ירושלים הוא התחלת בניין מקדש העתיד בחזק ותוקף נצחי, ולכן קורין אז פרשת ויחי, שבה מודגש שהתחלת הגלות בירידה למצרים כוללת ומהווה התחלת הגאולה הנצחית, בדוגמת הזריעה ("זרעו בחיים") שכוללת ומהווה התחלת הצמיחה באופן נצחי.

(משיחת עשרה בטבת ושבת-קודש פרשת ויחי, י"ד בטבת תשנ"ב. התוועדויות תשנ"ב כרך ב, עמ' 88-89)

תענית שעות

בשנים תש"מ-תשמ"ב הצטרף הרבי לקריאת גדולי הרבנים שליט"א, ואף היה מיוזמי יום 'תענית לשעות', ותפילה וצדקה • שיחה חריפה בעקבות מאמר חצוף של עיתונאי דתי • רק מי שמכסה את העיניים לא רואה את הידרדרות המצב ר"ל בכל התחומים! - זעק הרבי • זכות הרבים תועיל להשפיע על מקבלי החלטות, גם בענייניהם הפרטיים... • ומה ראה המומחה לאסטרולוגיה?

תענית על כל היום.

בר בכר הדגיש הרבי:

אינני רוצה להיות המתחיל, מי שמתעקש לגרום לכך שיהודים יצטערו במניעת אכילה ושתייה כפי הרגילות, ולו גם בארוחה אחת בלבד פחות... אולם, אם ישנם בנמצא [=אישי תורה גופים רבניים וכדומה] כאלה שאצלם אין עניין של תענית מושלל כל-כך, ויגזרו תענית לשעות כאשר מחציתו השני של היום תיפדה בצדקה או ימשיכו בתענית דיבור וכיוצא בזה - יישר חילם וכל הקטנים, ואני הקטן בתוכם יצטרפו, בלי-גדר, לקריאה זו. לדאבוננו סיכם הרבי, מוכרחים להגיע לעניין התענית - אם זו תהיה דעתם של גדולי הרבנים.

העיקר - הוספה בתשובה תפילה וצדקה

"אינני אומר זאת בתור ציווי או פקודה וכו'", הוסיף הרבי לדבר בנושא זה בהרחבה בהתוועדות שבת-קודש פרשת וישלח, לאחר שהאריך בעניין קשיי הגלות (שם עמ' 536 ואילך):

אולם מכיוון שנמצאו רבנים שהחליטו לצאת בקריאה אודות "תענית שעות" - מצטרפים אפוא לקריאתם בכל העוצמה ("מיט דער גאנצער שלימות וואָס איז דערמיט פֿאַרבוּנדן").

כ"ג כסלו תש"מ; ערב-ראש-חודש סיוון תש"מ; ערב ראש-חודש סיוון תשמ"א; ז"ך מנחם-אב תשמ"א; ז' תמוז תשמ"ב - כל אחד מהתאריכים הללו נקבע בשעתו על-ידי גדולי הרבנים ליום תענית של שעות וליום תפילה וצדקה. בדרך-כלל היה זה בקשר למצב בארץ-הקודש.

בהתוועדויות הסמוכות לימים אלה נהג הרבי בדרך-כלל לקרוא לציבור להצטרף לקריאת הרבנים, ובעצמו נהג להשמיע שיחות 'דברי כיבושין' באותו יום לאחר תפילת מנחה, שהתקיימה מוקדם מהרגיל בבית מדרשו.

חורף תש"מ. מתחילת החורף דיבר הרבי על המצב הקשה השורר בארצנו-הקדושה. במוצאי שבת קודש פרשת חיי שרה (שיחות קודש תש"מ כרך א' עמ' 419-420), לאחר שהשמיע דברים על המצב, אמר הרבי: בהתאם לשיטת החסידות לא 'אוחזים' מגזירת תענית על הציבור, כמבואר ב'אגרת התשובה', וכפי שנוכחים בפועל בחולשה הנפעלת כתוצאה מצומות, בזמן שבו צריכים לעסוק בשקידה והתמדה בלימוד התורה.

אמנם - המשיך הרבי - המצב התדרדר עד כדי כך שהיה זה דבר נכון שיגזרו תענית על חצי יום, ותענית לשעות נחשבת כתענית, כמובא על-ידי אדמו"ר הזקן מהירושלמי (תענית פרק א' הלכה ד'), כי מצד כמה וכמה טעמים אין כדאי לגזור

שבה: כוונת התענית - "מדרכי התשובה" - הוספה בתורה ומצוותיה בפועל; היוונים "לחצום לחץ גדול" כדי לגרום לחינוך שאיננו כרבעי ועל-ידי זה לבטל ח"ו המחיצה שבין ישראל לעמים. על יהודי לא להתחשב בכך שבני-ישראל "חלשים" ו"מעטים" ולחנך ילדי-ישראל לתורה במסירות-נפש; וכמו יוסף הצדיק בבית אדוני המצרים, גם בזמן הגלות לשמור על "גאון יעקב".

בתחילת השיחה התנצל הרבי שמכיוון שזו תענית שעות "אין לעכב את הקהל", אלא שמכל מקום להיותו יום ו"עת רצון" ידבר מועט בכמות - המחזיק את המרובה, ובוודאי "ויחכם עוד".

על מידת ההשפעה של התענית איחל הרבי עוד בטרם התקיימה ואמר בשיחת ש"פ וישלח (שם עמ' 538), שענין "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין כו'" יבטל את השטות התלויה בבחירתם החופשית של אותם בעלי השפעה, והוסיף כי "דבר זה יפעל גם שיעשו תשובה על ענייניהם הפרטיים שכן זכות הרבים מסייעתם".

בנר חמישי של חנוכה (שם עמ' 676) של אותה שנה אמר הרבי: "כיוון שכבר קיימו את ה'תענית שעות', אמרו תהילים, נתנו צדקה והתפללו - הרי בוודאי התווספו כל העניינים טובים אצל כל יהודי גם אצל אותם יהודים".

האם המצב טוב!?

אמנם כבר במוצאי שבת-קודש פרשת וישב נאלץ הרבי לדבר בחריפות בעקבות ה'תענית שעות'.

יש לציין כי בשיחה הנדפסת (שם עמ' 611) מופיע כי הרבי דיבר על מעלת השמחה שבה משתמשים לפעמים, אך לעיתים עושים פעולות אחרות, כגון "תענית שעות שהתקיימה ביום חמישי העבר... כדי לבטל ולעקור מלכתחילה את העניינים הבלתי רצויים". אולם בשעתו באותו ערב היתה אריכות רבה בדברים שנאמרו.

ומעשה שהיה כך היה:

עיתונאי מסורתי מסויים, שייחס את עצמו לחצר חסידית מסויימת, פרסם מאמר חריף נגד ה'תענית שעות' וטען שהיא אינה נחוצה. הרבי ראה לנכון למחות על הכתבה הפוגעת, והרחיב על

תושבי שכונה זו בוודאי קיימו בקשה האמורה, שהרי רב השכונה המרא דאתרא (שהוסמך על-ידי רבנים מדורות שעברו, וכך נמשך הדבר מאז משה רבינו ע"ה שקיבל התורה מהשם יתברך בעצמו), וגם כל אותם שיש להם שייכות אלי, וזוהי הנהגתם (שהרי אני תחת מרותו של המרא דאתרא) שייכת הוראה זו גם להם.

כאן ביקש הרבי שמצד כוח הציבור הרי אלו שיש להם שייכות אליו (לרב), כל אחד במקומו יצרף אליו עוד תשעה יהודים כדי שהעניין יתבצע באופן של ציבור, ובפרט אם הרבנים שבכל אתר ואתר יצטרפו גם הם לקריאה.

הרבי התייחס לקריאת הרבנים (כנראה של אגודת הרבנים דארצות-הברית וקנדה), והביע דעתו כי העובדה שלא נכנסו לפרטי פרטים איך בדיוק לקיים את יום התענית שעות - נכונה, כך שכל קהילה תוכל לעשות זאת כמנהגה - "נהרא נהרא ופשטיה". בד בבד ביקש הרבי לעורר על אמירת 'עננו' וקריאת 'ויחל' (אם תפילת מנחה תתקיים מיד לאחר חצות). הרבי אף הציע לומר את פרקי התהילים שהציע בשעתו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ: כ', כ"ב, ס"ט.

(הרבי ציין כי בפרק כ"ב נאמר "בך בטחו אבותינו", ובפרק ס"ט מדובר על גאולת הארץ). והעיקר - הדגיש הרבי - שתהיה הוספה בתשובה, בתפילה (וכוונת התפילה), וצדקה.

ושבו נזקק הרבי לנושא בהתוועדות י"ט כסלו (שיחות-קודש תש"מ כרך א' עמ' 588-587). באותה התוועדות גם ביקש שהמרא דאתרא, הגה"ח רבי זלמן שמעון דווארקין, יכריז על פרטי סדר היום של ה'תענית שעות'. קודם לכך ביקש הרבי שהרב יאמר תחילה לחיים, אך ציין בחיוך שימזגו לו פחות מרביעית, כדי שיוכל לפסוק הלכות... (אגב, גם בשבת וישלח ביקש הרבי שאחרי תפילת מנחה ידבר ויכריז המרא דאתרא על תענית השעות).

שבעלי ההשפעה יעשו תשובה

יום חמישי פרשת וישב כ"ג כסלו תש"מ נקבע ליום 'תענית השעות'. באותו יום השמיע הרבי שיחה מיוחדת של 'דברי כיבושין'. מהנקודות

בעתונות, הוא נוהג כפי שנהוג ב"עולם העתונות". נדמה לו כי זהו "קידוש ה'". הקב"ה נתן לו כוחות והוא אינו מנצלם, אינו מסוגל לקלוט בהשקפתו המוטעית, כי תורתנו הקדושה היא היא "בעלת הבית" על העולם הזה הגשמי.

לא די בכך שהוא אינו נוהג כדבעי, עוד מעיז לכתוב מאמר ארוך ולתקוף בלעג את התורה, עולם הרבנות, פסקי דין וכו'. הוא עצמו מתפלל כל בוקר, תורם לצדקה ואומר לפעמים תהילים. כאן, בכתבתו לא התבייש לכתוב כי עניין "תענית השעות" אשר הוכרזה על ידי רבני ארצות-הברית, רבני ארץ-ישראל, אירופה ועוד ועוד, זהו עניין של שטות!...

הוא מיתמם ושואל: מה יום מיומיום! מה קרה בעולם?! מדוע הכריזו תענית, אומרים תהילים ומתפללים בהתעוררות וכו' וכו'?! הרי כבר דובר עשרים פעם שהמצב הוא איום ונורא! מצב של פיקוח נפש רחמנא-ליצלן!

כשם שאותו עיתונאי דתי חושב שהוא חכם ומתמצא בפוליטיקה, יש עוד חכמים כמותו. יש עוד אנשים שיש להם קשרים מסועפים, לא פחות ממנו. והם בכל אופן מודיעים ומכריזים במעמד עשרה מישראל, בפומבי, כי המצב איום ונורא. ישנה החמרה במצב בשבועות האחרונים. אדם אחר במקומו, אפילו אדם לא דתי, אך ישר אופי, לפני שפוסל דעה של זולתו, הולך ומברר, מדוע אמר פלוני כך, מה המניעים שלו? מדוע אמרו כי זה מצב איום ונורא. אם אינך מבין זאת בעצמך, לפחות מעט התחשבות כלפי דעת זולתך, שאינו פחות ממך בחכמה, בידע ובהכרת המצב וכו'.

בפרט, שהדברים נאמרו במקום קדוש, בפומבי, וביקשו כי יפרסמו אותם. לפחות, בוא ושאל. אם אתה מתבייש לבוא בעצמך, שלח שליח וכיוצא בזה.

עלול לקרר יהודי אחד...

כמה פעמים הזכר כבר, כי אנו נמצאים במצב איום ונורא ר"ל. הוכרזה התענית הנ"ל. עשרות ואולי מאות אלפים של יהודים בכל רחבי תבל התענו מחצית היום (בכ"ג כסלו) אמרו פרקי תהילים, התעוררו בתשובה, נתנו צדקה וכו', התפללו

כך את הדיבור. בין השאר התבטא: שאל אצל רבך ("ביי ריין רביץ") האם המצב הוא אכן טוב?... השיחה עצמה לא נרפסה ב'שיחות-קודש', ולמעשה הושמטה מרשימת ההנחה שנרפסה בשעתו, כנראה על-פי הוראה - או לאור הוראות קודמות של הרבי. אמנם במהדורה השלישית של הספר 'דעת תורה' (קריית-גת תשמ"ב, עמ' 278 ואילך) מופיע תוכן מהדברים שנאמרו באותה שיחה.

לדבר עם הגוי בזקיפות קומה

וכך נאמר שם:

מצויים לצערנו, יהודים שומרי מצוות, אשר בביתם מקפידים על קלה כבחמורה.

ברם, כאשר הוא נפגש עם הגוי בווינינגטון הוא חושש לומר לו את האמת הכתובה בתורתנו הקדושה. מופרך אצלו לחלוטין לספר לגוי דעת תורה ופסקיה. לא זו בלבד שהוא אינו מספר, אלא מתנגד בחריפות, כאשר שומע שיש יהודי אחר המוכן לומר את פסק התורה וההלכה לגוי.

הוא יחפש תירוצים שונים וטיעונים משונים כדי למנוע זאת מיהודי אחר.

מנין נובע התסכול שלו?! - כיוון שהוא מקיים הפסוק "ונהי בעינינו כחגבים", הדימוי העצמי שלו, שלילי בעיניו. לדעתו, לתורה אין כל קשר, ח"ו, לעולם. לדעתו כאשר יוצאים לרחוב יש לחפש דרכים כדי למצוא חן בעיני הגוי, ולכן, אם יאמרו לגויים את פסק ההלכה (בקשר לאיסור החזרת שטחים מצד סכנת פיקוח נפש וכו') זה יתקבל אצלם כדברים "לא נורמלים", והיות והאומר הוא יהודי דתי, יאמרו הגויים כי הדת היהודית "לא נורמלית" ח"ו.

עלול להיות "חילול ה'" כתוצאה מהנהגה כזו... רחמנא-ליצלן!

זוהי הנהגתו הנלוזה לגבי גוי, וכך נוהג אחר כך גם לגבי יהודים חברי קונגרס...

החמרה במצב!

אותו יהודי, נוהג בביתו ובבית הכנסת, בכל דקדוקי המצוות, ברם, כאשר צריך לפרסם כתבה

לידי מצרים. שדות אלו סיפקו למעלה מ-20% מתצרוכתה של ישראל. עתה משלמת ישראל על כל חבית סכום גבוה מאוד. סכומים אלה נקבצו מבתי נדיבים בתפוצות המשלמים עבור זה. החזרת הנפט חודשיים לפני המועד הנקוב, הינה מכה כלכלית קשה וחמורה, העולה מאות מיליוני לירות.

בנוסף, בעקבות ירידת מעמדה של ארצות־הברית בתחום המדיני העולמי, הורע יחסה אל היהודים. הם אינם יכולים לסייע לישראל כבעבר, היות והם עצמם תלויים בחסדי נסיכויות הנפט. ארצות־הברית חוששת פן "פרשת החטופים" באירן תחזור חלילה על עצמה בארץ אחרת...

עדיין מצויים אנשים המיתממים ושואלים: "האם המצב השתפר או לא?!" היו יהודים, אשר התעקשו לדבוק בהנחה השטותית כי ארצות־הברית תספק דלק לישראל במשך 15 שנה "ואפשר לישון בשקט". לאחר מה שקרה לפני שבועות ספורים, ובעקבות הפסקת אספקת הנפט מאירן, הרי לארצות־הברית עצמה אין דלק!

אחרים, קיוו כי לפחות בשנים הראשונות תדאג ארצות־הברית לישראל. - לאחר המאורעות הנ"ל, גם הטיפש הגדול ביותר יודע, כי אין לסמוך על ארצות־הברית. אין לבטוח "בבן אדם שאין לו תשועה". הלוואי שתעזור אמירת התהילים, לגרום שיניו לטובה לכל העולם ובפרט ליהודים.

החמרה נוספת מורגשת לאחרונה במצב הכלכלי בארץ הקודש, כמפורסם בעתונות. אין צורך להיות פוליטיקאי כדי להיווכח במצב ההולך ומחמיר. כיצד אפשר לטעון, לאחר כל זה, כי אין שינוי במצב? הוא יבוא ויטען מדוע לא התפלל לפני חמישה חודשים? האם בגלל שאז לא התפללו, גם עתה לא צריך להתפלל?! גם אז אכן היה מצב איום, וצעקנו על כך. אך בשבועות האחרונים, כאמור, החמיר המצב ביותר!

החולה הגדול ביותר הוא מי שאומר או חושב שהוא בריא ואינו זקוק לרופא...

התנצלות ותגובת הרבי

העיתונאי הנ"ל מיהר לשגר מכתב התנצלות והבהרה, והרבי השיב לו במכתב הבא (מקדש מלך' כרך א' עמ' 286-285):

בהתלהבות ובכוונה יתירה. אותנו עיתונאי דתי ממש לא יכול לסבול זאת ויצא במאמר ארוך כנגד זה, "ואין פוצה פה ומצפצף". שעה קודם לכן, הוא עצמו אמר תהילים והתפלל לה' כי יציל את עמו. לאחר מכן הולך ומנצל את אמצעי התקשורת שישנם בידו, כדי לכתוב שאין כאן ספק ולא ספק ספיקא ולא ספק אחד מאלף שהמצב לא השתנה בזמן האחרון. מהי הראיה שלו? כי הוא לא יודע מזה.

אלפי יהודים נמצאים בסכנת פיקוח נפש והוא לא יודע כלל מזה, זוהי רחמנות עליו. מסביבו ישנו עולם גדול, שבו נמצאים בני משפחתו, אבותיו וסבותיו וכו', מוריו ורבותיו. אך אם יניח את אצבעות ידו השמאלית על עיניו, לא יראה את העולם, רק את עצמו.

...מדוע מדברים שוב באריכות על הנושא הנ"ל? היות ופרסמו דברים בעיתונות ויתכן שיפרסמו שוב עד לג' פעמים ותהיה "חזקה". מצויים יהודים כאלו הסוברים כי דבר שהודפס בעיתון, בפרט בעיתון דתי זה בוודאי אמת... כתבות מסוג זה עלולות לקרר יהודי אחד מלומר תהילים ולחזור בתשובה. לפלא שלא אומרים תהילים כל יום על המצב האיום והנורא! אשר הלך והחמיר בשבועות האחרונים. מצב איום ונורא זה, ברור וגלוי לעין כל! לא שיערתי שימצא אדם אחד אשר לא יתעורר לאחר שישמע ג' פעמים בקשר למצב הנוכחי.

כל יהודי אשר יקרא את העיתון, אפילו בשטחיות, יראה זאת בגלוי: ישנם כמה וכמה תחומים אשר המצב בהם הורע ביותר בשבועות האחרונים: תפיסת "בני הערובה" באירן, היא עובדה אשר גרמה לערעור מעמדה של ארה"ב והחלשת השפעתה בעולם; מאידך, עליית קרנה וכוחה של ברית המועצות; מצויים באירן־פרס בין 30 ל-50 אלף יהודים "במיוצר ובשביה", אנו מאמינים כי "לא ינום ולא ישן שומר ישראל" והקב"ה בוודאי יגן עליהם, אך מותר גם עבורם לומר תהילים, לא רק מותר אלא מוכרחים; וישנם עוד עניינים חמורים ביותר הקשורים לפיקוח נפשות, אך טרם הגיעה העת לגלותם ברבים.

אמירת התהילים תועיל

עניין חמור נוסף הוא מסירת שדות הנפט בעלמה

ב"ה ט"ו טבת ה'תש"מ
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"ו עוסק בצרכי ציבור מר.. שי..
שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיום ד' טבת.
ולאחרי בקשת שליחתו, בודאי לדכותיה למותר
להעיר אשר דבר הנכתב לשני, ועל אחת כמה-
וכמה לפרסום לחוג רחב, כלומר שכוונתו ומטרתו
להשפיע עליו על-ידי הפרסום. הרי מה שנוגע הוא
רק **פירושו של הקורא אותו**. ועוד וזהו העיקר,
המסקנות שמסיק ממה שקורא.

מובן גם כן ופשוט שאין המדובר במכתבי זה
- כלל וכלל, ובהחלט הכי גמור: איך ישפיע הדבר
על פעולות ליובאוויטש או על היחס לליובאוויטש,
כי אם על דבר ההשפעה בהיחס לעניני יהדות
בכללותה, כולל להוראה הידועה - תשובה תפילה
וצדקה מעבירין כו'.

כיון שחננו ה' והוא סופר מצליח. זאת אומרת
שמצא הגישה איך להשפיע על קוראי דבריו. הרי
לדעתי עליו לקרוא את המאמר אודותיו מדובר
- עוד הפעם. אבל כאילו הוא רק הקורא **ולא הכותב**
וישער מהי המסקנה של הקורא, כנ"ל. ואם יש מה
לתקן, ובאיזה אופן, אם המסקנה מחייבת תיקון.
ואולי גם לשתף עמו מי שאינו נוגע בדבר ואין לו
דיעה מוקדמת, למען דעת תגובה אובייקטיבית
לגמרי.

ויהי רצון אשר כל אחד ואחד מאתנו ינצל כל
האפשרויות שניתנו לו להפצת היהדות התורה
ומצותיה. ובעיקר - בנוגע למעשה קיום המצוות
בפעול. ובאופן דמוסיף והולך ואור כהוראת ימי
החנוכה דאזלינן מנייהו.

בעת רצון אזכירו ואת בני ביתו שיחיו על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר. ובנקודה הפנימית - לגדל את בני
שי' ביחד עם זוגתו תחי' לתורה ולחופה ולמעשים
טובים מתוך הרחבה בגשמיות ורוחניות גם יחד.
ברכה מ. שניאורסאהון

מובטח שיפעל על הזולת

ערב ראש חודש סיון תש"מ נקבע אף הוא ליום
תענית שעות. הרבי אמר באותו יום דברי כיבושין

הוגהו על-ידו אחר-כך ונדפסו בלקוטי שיחות
כרך כג עמודים 255-245). קודם לכן בשבת-קודש
פרשת בהר-בחוקותי קרא הרבי להצטרף לקריאת
"אגודת הרבנים", וציין כי מאז הכרזתם נוספו
עוד כמה פרטים שאינם רצויים [=שבגינם ראוי
לקבוע יום תפילה ותענית]. כמו כן ביקש להדגיש
כי בנוסף לאמירת תהילים יש להוסיף גם בצדקה
(ותפילה). הרבי הגיה גם את השיחה הזו (לקוטי
שיחות כרך כג עמ' 244-242).

בשבת קודש פרשת במדבר תשמ"א (שיחות
קודש תשמ"א כרך ג' עמ' 532) אמר הרבי:

כאן המקום לעורר עוד הפעם אודות ענין
הקשור עם "זכות הרבים":

בהמשך למדובר בהתוועדות הקודמת ובהמכתב
(ד"ג אייר) אודות מצב העולם, שאינו באופן של
עליה כו', אלא אדרבה, הולך ומתדרדר ר"ל, שלכן
צריכים להרבות באהבת ישראל, ולאחד את כל בני-
ישראל יחד - מובן שצריכים להשתדל ביותר בענין
זיכוי הרבים.

ובנוגע לפועל:

היות שהרבנים הכריזו "תענית שעות" ביום
שלישי, ער"ח סיון, כולל תפילה בציבור, לימוד
התורה בציבור, ונתינת צדקה בציבור (כמובן גודל
המעלה שבוה) - הרי בודאי שכל אחד ואחד יצטרף
לענין זה. ויתירה מזו: ישתדל לפרסם זאת בכל
מקום שידו מגעת, כדי לזכות את הרבים בענין זה.

ואף אם מסופק הוא אם דבריו יפעלו על הזולת
עליו להשתדל ולנסות לפעול על הזולת, כי:

א. הענין ד"כל המזכה את הרבים" נפעל על-ידי
פעולתו לזכות את הרבים, אף שאינו ברור אם יצליח
לזכות את הרבים בפועל (כנ"ל).

ב. ובפרט שזהו ספק נפשות, מאחר שהוא צריך
לפעול על הזולת ענין של תורה ומצות, ש"הם חיינו
ואורך ימינו". ובפרט פעולה שתכליתה לקרב ביאת
משיח צדקנו - והרי ספק נפשות לחומרא, ולכן
צריך להשתדל בזה גם אם הוא מסופק אם יצליח
לפעול על הזולת.

ג. ויתירה מזו: דבר ברור שסוף כל סוף יפעל על
הזולת, מאחר שמדבר עמו "דבר ה'", וכמו שכתוב
בהפטרות יום התענית "דברי אשר יצא מפי לא ישוב
אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר

היום פורסמה בחוצות העיר קריאה מ'אגודת הרבנים דארצות-הברית וקנדה', כי לאור המצב בארץ-ישראל יש לקבוע את יום המחרת, ערב ראש-חודש שבט, ליום תפילה ותענית שעות. 'ועד רבני ליובאוויטש הכללי' פרסם - בהסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א - מכתב של הצטרפות לקריאה זו.

הרבי נסע לאוהל.

יום שלישי כ"ט טבת ערב ראש חודש שבט. בבתי כנסיות רבים ברחבי העיר קוימו סדרי התפילה כפי שנקבעו על-ידי 'אגודת הרבנים'. במניין של הרבי אמרו 'אבינו מלכנו' ובסיום התפילה הוסיפו את פרקי התהילים שפורטו בקריאה של אגודת-הרבנים, בעוד הגבאי מכריז איזה פרקים לומר. על הפרקים שצויינו ב'קול קורא' - הוסיפו את פרק קנ, שהרבי אמר אותו אחר הפרקים הנ"ל.

דברי העידוד של הרבי הביאו לידי כך שכל פעולות ההתעוררות, ובכלל זה יום התפילה, נעשו מתוך כטחון גמור בהשם-יתברך כי לאף יהודי לא יאונה דבר חסיד-שלום, ושומר ישראל ישמור את בני-ישראל בכל מקום שהם ובמיוחד בארץ-ישראל.

תחזית קודרת – התענית שינתה...

לסיום יובא כאן סיפור שרשם אחד מתלמידי התמימים שי':

אחד מבתי חב"ד בצרפת פרסם בעיתון מודעה אודות ה'תענית שעות', בהתאם להוראתו של הרבי, בשולי המודעה נרשם מספר הטלפון של בית-חב"ד. כעבור ימים אחדים התקשר אדם שהזדהה בשמו ובתפקידו, ולפי דבריו הוא עומד בראש בית ספר גבוה לאסטרוולוגיה. הוא סיפר כי לפי התחזית שלו ושל עמיתיו ותלמידי אותו יום שיועד ל'תענית שעות' נצפה מראש כיום שבו יתרחש משהו לא טוב לתושבי ארץ-ישראל; למרבה הפלא בבוקרו של אותו יום עצמו נעלמו סימני התחזית הנ"ל. לדעתי - סיים האיש - הדבר קשור בראביי שביקש לקיים את הצום...

שלחתינו", ובאופן ד"הולידה והצמיחה". ולכן, בודאי שסוף-כל-סוף יפעול על הזולת, והשאלה היא - אם יפעול עליו תיכף ומיד, או לאחר זמן. היינו, אם יצליח לפעול עליו ענין זה קודם יום ג', או שהפעולה תהיה רק לאחר יום ג' (מכאן ולהבא), וזה תלוי בזכותו ובזכות הזולת. אבל בכל אופן שיהיה הרי זה דבר ברור שסוף-כל-סוף יפעול על הזולת, ולכן צריכים להשתדל בזה יותר.

ביום התענית, אחר תפילת מנחה (שהוקדמה ל- 1:30 עקב הצום), אמר הרבי שיחה בת מחצית השעה (שיחות קודש תשמ"א כרך ג' עמ' 542-546; יומן הקהל תשמ"א).

כ"ף מנחם אב תשמ"א. במהלך ההתוועדות בשיחה החמישית (שיחות קודש תשמ"א כרך ד' עמ' 449-451) מצטרף הרבי ("מכריזים ומעודדים וכו'") לקריאת "אגודת הרבנים" שהכריזה על "תענית לשעות", ומסביר שבתור הקדמה לחודש אלול (ועקב המצב בארץ הקודש) ראוי שכל אחד ואחת שלאחר בר-מצוה ובת-מצוה ("השומעים והשומעות שמצב בריאותם מתאים לזה"), יתענה "תענית לשעות" ביום חמישי (שמעלה מיוחדת אז), הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה במקום ערב ראש-חודש אלול..

הרבי המשיך:

כאשר בית-דין של מטה מכריז אודות ענין זה הרי זה מבטל את כללות ענין הדין למעלה, וכל הענינים דלמטה נעשים באופן דטוב הנראה והנגלה, ובקרוב ממש.

הרבי משלים את התענית

בז"ך מנחם-אב משמיע הרבי שיחת דברי-כיבושין (שם עמ' 513-506) במשך ארבעים דקות [ראה יומן הקהל תשמ"א עמ' 168]. שם ביומן הקהל מסופר גם (עמ' 169): כי הרבי המשיך את התענית עד הערב, התפלל ערבית בגן עדן התחתון ב- 8:30 ונסע לביתו. יום שני כ"ח טבת תנש"א. בספר 'אראנו נפלאות' (רישומה של השנה בבית חיינו) עמ' 82 נכתב:

פרשת ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע־עשרה שנה (מז,כח)

"ויחי יעקב" - יעקב המשיך אור וחיות אלוקיים, **"בארץ מצרים"** - בעולם הזה הגשמי, הנקרא 'מצרים' (מלשון מיצר וגבול), **"שבע־עשרה שנה"** - המשכה זו היתה על־ידי בחינת טו"ב, ספירת היסוד, שכל ההמשכות עוברות על־ידיה [טוב"ב] רומזו לספירת היסוד, ככתוב (ישעיהו ג) "אמרו צדיק כי טוב", ונאמר (משלי י) "וצדיק יסוד עולם".

(ספר המאמרים תרכ"ח עמ' נזינח)

* * *

"ויחי יעקב בארץ מצרים" - על־ידי עבודתו של יעקב בהפיכת החושך של מצרים לאור, זכה ל: **"שבע־עשרה שנה"** - בחינת אור וטו"ב (טוב בגימטרייה שבע־עשרה) אמיתי, כי "יתרון האור" הוא דווקא כבואו "מתוך החושך".
על־דרך מה שנאמר (תהילים לד, ג), "מי האיש החפץ חיים - אוהב ימים לראות טוב", כי תכלית החיים הוא לראות טוב.

(אור־התורה בראשית כרך ב' דף שנדי־שנה)

* * *

רבי יהודה הנשיא היה דר בציפורי שבע־עשרה שנה, והיה קורא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה - וחיה יהודה בציפורי שבע עשרה שנין (ב"ר)

בחינתו של רבי היא מידת התפארת, שהיא מידתו של יעקב. דבר זה נרמז במאמרו של רבי במסכת אבות (פ"ב) "איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם - כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם".
לכן מצאנו כמה דברים שבהם דמה רבי ליעקב אבינו:
א) יעקב גר במצרים שבע־עשרה שנה, ורבי גר שבע־עשרה שנה בציפורי, שהיא כמו מצרים, כדכתיב (הושע יא), "יחדרו כציפור מצרים".
וסימנך: 'צפרי' עולה בגימטרייה ש"פ (380), כמספר "מצרים".
ב) ביעקב אבינו כתיב (בראשית מו), "ואת יהודה שלח גו' להורות לפניו גושנה", ופירש רש"י - "לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה". כיוצא בזה מצאנו ברבי: רז"ל אמרו (מנחות קד) - "רבי יהודה מוריינא דבי נשיאה הוה" (היה להם לבית רבי מורה הוראות, ועל־פיו היו עושים כל דבריהם, רש"י).

(תורת לוי־יצחק הערות למסכת כלים עמ' שז)

* * *

יש לציין קשר נוסף בין רבי ליעקב אבינו:

נאמר בספרים ש'נשיא' ראשית־יבות ניצוצו של יעקב אבינו. היינו שכל נשיא בישראל הוא ניצוץ מנשמתו של יעקב. דבר זה מודגש ובוטל באופן מיוחד אצל רבי, שנקרא שמו בישראל "רבי יהודה הנשיא".

(משיחת שבת־קודש פרשת דברים תשל"ה אות לט)

האלוקים אשר התהלכו אבותיי לפניו (מח, טו)

רבי יוחנן אמר: לרועה שהוא עומד ומביט בצאנו. ריש לקיש אמר: לנשיא מהלך והזקנים לפניו. על דעתיה דרבי יוחנן – אנו צריכין לכבודו; על דעתיה דריש לקיש – הוא צריך לכבודנו (ב"ר)

אומר הרב המגיד ממזריטש: מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

רבי יוחנן מדבר על בני־ישראל כפי שהם 'מקבלים' את האור והשפע האלוקי הנמשך בעולמות ובנבראים. בבחינה זו – "אנו צריכין לכבודו" יתברך.

לעומת זאת, ריש לקיש מדבר על בני־ישראל כפי שהם בבחינת 'משפיעים' כביכול (כמאמר "ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים"), זאת אומרת שהם גורמים נחת רוח למעלה על־ידי עבודתם במילוי והשלמת הכוונה העליונה של בריאת העולם. בבחינה זו – "הוא צריך לכבודנו" (עבודתנו) כביכול.

(אור־תורה בראשית דף כ"א)

וידגו לרוב בקרב הארץ (מח, טז)

וידגו: כדגים הללו... (רש"י)

בפסוק זה יש רמז לנשמות דאצילות.

נשמות אלו, גם בהיותן למטה בעולם הזה ("בקרוב הארץ"), משולות לדגים שבים ("וידגו לרוב"): כשם שהדג מובלע במקורו, ששם כל חיותו, וכשפורש ממקום זה מיד הוא מת – כך גם נשמות אלו הן בבחינת ביטול ודבקות מוחלטת באלוקות. אין בהן שמץ של פירוד והן 'מובלעות' במקורן העליון.

(המשך תרס"ו פרשת בא עמ' קנ"ח)

ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו (מח, יט)

טעם הדבר הוא, כי אפרים – ולא מנשה – הוא העיקר של יוסף. וסימנך:

א) אפרים הוא על שם "כי הפרני אלוקים", ותרגומו "אפשני", והוא כמו יוסף, שפירושו תוספת וריבוי.
 ב) אפרים הוא מלשון חן, כמו "אפריון (חן שלנו, רש"י) נמטייה לרבי שמעון" (סוף בבא־מציעא), וביוסף נאמר (בראשית לט) "וימצא יוסף חן בעיניו", "ויתן חינו בעיני שר בית הסוהר". כן כתיב לקמן (מט) "בן פורת יוסף", ופרש"י "בן חן".

(תורת לוי־יצחק על הש"ס הערות למס' מנחות עמ' רמה)

בן יברך ישראל... ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה (מח, כ)

אפרים ומנשה, אף שנולדו וגדלו במצרים, לא היו נחותים מראובן ושמעון, שנולדו וגדלו באוהל של יעקב, כדכתיב (לעיל פסוק ה), "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי". ולא עוד אלא שבמידה מסוימת היה בהם עילוי ויתרון על ראובן ושמעון – המעלה של "יתרון האור מתוך החושך". משום כך יתברכו בני־ישראל באפרים ומנשה דווקא.

(ליקוטי־שיחות כרך ה עמ' 462)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת ויחי י"א בטבת

התוועדות: "בעומדנו ב'שבת חזק' - צריך כל אחד ואחד מישראל לחזק את עצמו ובני-ביתו וכל הנמצאים בסביבתו... בכל ענייני יהדות... וכדאי לקשר זה עם התוועדות מיוחדת... כהמנהג בכמה קהילות קדושות בישראל, שבשבת חזק מכינים הגבאים 'קידושא רבא', ובוודאי יחזקו ויחדשו מנהג זה בכל המקומות - שבה יוסיפו באמירת דברי תורה (וגם קבלת החלטות טובות...), ויוסיפו בהשמחה לגמרה של תורה"⁵.

קריאת התורה¹: בזמן קריאת הפסוק האחרון של הפרשה, המסיים את כל ספר בראשית (וכן בסיום שאר חומשי תורה), מנהג ישראל לעמוד². בסיום הספר אומר כל הציבור, ואחריו הקורא: "חזק חזק ונתחזק!"³ וגם העולה לתורה אומר זאת⁴.

יום חמישי

ט"ז בטבת

מדברי הרבי: "בספרי היסוד של חסידות חב"ד (תניא, תורה-אור וליקוטי-תורה) לא נזכר כלל על-דבר תעניות שובבי"ם⁶ בשבועות אלו (מתחילת ספר שמות), ואפילו לא הענין, התיבה שובבי"ם!... כי עיקר התיקון על-ידי תעניות אלו כבר נסתיים בדורות הראשונים.

לענין קריאת 'חמשה מקראות שאין להן הכרע', שאחד מהם הוא 'ארור' דפרשתנו (מט,ז), ראה ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 18 וגיליון ת"נ עמ' 17, הן ע"פ הנהוג והן ע"פ מכתב הרבי, שקוראים כרגיל לפי הטעמים (אגב, חידוש השערי-אפרים בזה הובא גם בליקוטי מהרי"ח, סדר קה"ת דשבת, בפרשתנו. ראה מקורות נוספים בנושא באנציקלופדיה התלמודית, ערך 'טעמי המקרא' ס"ב - כרך כ, טור תקצ"ח).

2) רצוי שהקורא יפסיק קימעה לפני תחילת הפסוק (עכ"פ עד שיספיקו היושבים לעמוד), כדי שהציבור ישמע היטב את קריאת הפסוק - לוח 'דבר בעתו'.

3) ראה רמ"א סו"ס קלט שהביא מבית-יוסף בשם אורחות-חיים מלוניל מנהג שאומרים לכל המסיים לקרות בתורה בכל פעם 'חזק', והביאו באבודרהם סדר קריאת התורה של שבת בשם אבן-הירחי, שכתב שזה מנהג צרפת ופרובינציה, ואילו מנהג ספרד (היה) לומר רק כשמשיימים כל ספר וספר מחומשי התורה. וראה המובא באורחות-חיים להרה"צ מספינקא שם. ובפרי חדש שם כתב שהאמירה היא ע"פ מאמר רו"ל: "ארבעה צריכים חיזוק: תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך-ארץ" (ברכות לבב). וראה מאור ושמש פ' פקודי בטעם הכפילה ג"פ.

רגילים לומר 'נתחזק' ז' בצירי, על-אף שבמקור הביטוי בפסוק בשמואל-ב י"ב (וכמצויין בס' שולחן-הקריאה לברכות לבב, ב) מנוקד: 'נתחזק' ז' בפתח. וראה ב'לוח השבוע' בגיליון תתל"ג הערה 2 באריכות בכל האמור בהערה זו ושלאחריה, וש"נ.

4) ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. בס' שולחן-הקריאה פכ"א כתב, שהעולה לא יאמר זאת מחשש הפסק, ובקצות-השולחן סי' פד בבדי-השולחן ס"ק כב הוסיף ע"ז את הטענה "שהברכה היא לעולה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו". אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב על כך הרבי: "אמירת העולה לתורה 'חזק חזק ונתחזק' - לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת

יום שישי

י"ז בטבת

מכיוון שנזהרים אצלנו בענייני 'ניטל', שחל השנה בליל שבת, יש לזכור לסיים קריאת 'שניים מקרא' ושאר השיעורים מבעוד יום⁷.

הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סי' קס"ז ס"ט), וגם הוא [העולה] אומר, כי נוסחא שלנו היא 'נתחזק', עכ"ל.

5) ספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 233, עיי"ש.

6) שבועות אלו כונו 'שובבי"ם', ר"ת של שמות הפרשיות "שמות, וארא... משפטים" (ורמו לפסוק "שובו בנים שובבים", ירמיהו ג,ד.כב), ובשם האריז"ל מובא שימים אלה מסוגלים לתקן פגם היסוד. בד"כ מתענים בימי ה' בשבוע. וראה במפורט בלוח דבר בעתו.

7) ראה בגיליון הבא בעז"ה.

קדיש בתשעה באב

זמן הקדיש אחר קריאת התורה

בנוגע לתגובתו של הגה"ח הרב אשכנזי שליט"א בגיליון התקשרות (תתמ"ז) בעניין הטעם למנהגנו לומר הקדיש בשחרית דתשעה באב אחר הקריאה ולא אחר ההפטרה, הנה כדבריו כתב גם כן (כמו שציינתי בדבריי) בשו"ת קנין תורה ח"ה סי' נ"ד.

רק שעדיין צריך עיון בדבריו, על מה שכתב שהטעם שכתשעה באב אומרים את הקדיש אחר הקריאה ולא אחר ההפטרה הוא משום שלא ייראה שאומרים את הקדיש גם על ההפטרה; והטעם שבתענית ציבור אומרים את הקדיש אחר ההפטרה בחזרת הספר תורה להיכל, הוא משום שאז נראה שהקדיש הוא גם על הספר תורה אבל אינו על קריאת ההפטרה. דלכאורה כל שכן שאם היו אומרים את הקדיש בתענית ציבור מיד אחר הקריאה היה ניכר שהקדיש קאי על הקריאה ולא על ההפטרה, וכן גם בתשעה באב יכולים היו לומר את הקדיש אחר ההפטרה, בחזרת הספר תורה להיכל.

ולכן נראה לומר (שלא כל כך חשוב כיצד הדבר ייראה, אלא), שבדרך כלל צריך לסמוך את הקדיש מה שיותר קרוב לקריאה בתורה כיון שעליה קאי הקדיש, ולכן בתשעה באב אומרים את הקדיש מיד אחר הקריאה ולא אחר ההפטרה, למעט מה שיותר בהפסק, אבל בתענית ציבור לא יכולים לומר את הקדיש מיד אחר הקריאה, כיון שצריכים לומר קדיש ממש לפני שמונה עשרה, ואין מרבים בקדישים יותר מדאי. לכן דוחים את הקדיש לאחר ההפטרה ולפני שמונה עשרה (ומכל מקום ההפטרה אינה מהווה הפסק (כל-כך) כמו שכתב בכף החיים סי' רצ"ב אות יב), ובשביל לסמוך את הקדיש מה שיותר לקריאה, אומרים אותו תוך כדי החזרת הספר תורה להיכל (וכבר הארכתי בכל זה בקובץ 'שערי ישיבה' ח"ב דשיבת חב"ד צפת העומד להופיע בקרוב).

הרב שבתי יונה פרידמן, צפת עיה"ק

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש